

## Új eklektika, fényűzés, pompa - a '30-as évek újjászületése

**Károlyi Csabával**, a Patinás Lámpa - az európai piacon is egyedülálló, magyarországi lámpagyártó családi vállalkozás - fiatal vezetőjével **Pásztor Erika Katalina** beszélgetett. A húszfős manufaktúra exkluzív art deco, szecessziós és barokk lámpákat gyárt. A cég a közelmúltban pályázatot hirdetett tervezőknek, belsőépítészeknek, és lakberendezőknek.

**Pásztor Erika Katalina:** *A megrendelők a régi vagy mondjuk stílusosan úgy, hogy „patinás” épületek felújítása során gyakran korhű, az épület stílusához igazodó enteriőrökben gondolkoznak. Ezekbe a terekbe illenének azok a lámpák, amiket ti csináltok. Van-e észrevehető változás a piacon a Patinás Lámpa szempontjából az elmúlt 5-10 évben?*

**Károlyi Caba:** A kortárs belsőépítészek, lakberendezők inkább modern elemeket terveznek a múlt század fordulóján épült historizáló, illetve eklektikus épületekbe is. Nekem más a véleményem, és a nemzetközi piacok is más trendet mutatnak. Németországban például mostanában sok szép régi épületet rekonstruálnak, teljesen korhű stukkóval, függönyökkel, lámpákkal, az egész enteriőrt az eredetihez igazítva. Szerintem nagy vétek egy régi épületbe modern, ún. letisztult formavilágú világítóberendezéseket tenni. A magyar piacon stabil, 1-2%-os emelkedést tapasztalunk.

**PEK:** *A német piacon ti nagy sikereket értek el.*

**KCS:** Igen, de nem csak Németországban, hanem Franciaországtól kezdve Anglián keresztül bárhol Nyugat- Európában.

**PEK:** *A teljes rekonstrukciók ezek szerint Franciaországban, vagy máshol Nyugat-Európában sokkal inkább elterjedtek?*

**KCS:** Igen, többet áldoznak rá, és többet is foglalkoznak vele. Nem megváltoztatni akarják az épületeket, hanem régi pompájukba visszaállítani, a kor követelményeinek megfelelően. Ugyan a korhű enteriőr kialakítása sokkal költségesebb, a jövőre nézve mégis sokkal kifizetődőbb. Több az anyag, jobb a minőség, és esztétikailag is kimagaslóak. Ugyanez igaz a lámpákra is. Egy kínai tömegtermék jóval kedvezőbb árú, mint egy kézzel, rézből készült lámpa.

**PEK:** *Lehetséges, hogy eljött a kézművesség újrafelfedezésének korszaka? S ha igen, te hogy látod, mi az oka annak, hogy egyre több olyan építészeti rekonstrukció van, ahol az eredeti, korhű állapotot próbálják visszahozni, és nem egy régi-új szimbiózist?*

**KCS:** A szállodák és az éttermek esetében a tulajdonosok már régen felismerték, hogy valami pluszt kell adni. Nem elég, hogy egy jó étteremben jó az étel, magának az enteriőrnek is olyannak kell lennie, hogy ha valaki bemegy, azt mondja: ez igen, ide örömmel jövök. A magánlakások esetében is jelentős változás van. Nem elég a jó környezet és a szépen felújított ház, az enteriőr is óriási szerepet kapott.

Quai 61 Restaurant, Zürich, Switzerland  
*a teljes galéria megtekintéséhez kattintson a képre*

**PEK:** *A Patinás Lámpa kis szériás lámpákat készít, egy-egy modellből keveset gyárt. Hogyan lehet ma egy magyarországi lámpamanufaktúra sikeres, hogyan tudtok növekedni?*

**KCS:** Azért tudunk növekedni, mert külföldre mentünk. Ha belföldön maradtunk volna, már nem élnénk,

a 2008-as válság Magyarországon nagyon nehéz helyzetet teremtett. Ez a gazdasági krízis Nyugat-Európában kevésbé volt érezhető, és mi pont ekkor mentünk ki. 2008 szeptemberében jött a válság, mi pedig 2008 októberében kint voltunk egy külföldi kiállításon. Ez a kiállítás egy világszinten elismert műemlékvédelmi kiállítás volt Németországban, ahol termékeinket arany éremmel díjazták. Az elhatározás korábban, 2008 tavaszán született meg akkor, amikor még itthon is minden csodálatosnak tűnt. De mi már jóval korábban azt mondtuk, hogy muszáj mennünk valamerre, mert ez a piac kevés lesz nekünk. Jókor mentünk, jó időben.

Tulajdonképpen az utolsó pillanatban indultunk el.

**PEK:** *A Patinás Lámpa 100%-ban magyar tulajdonú családi vállalkozás. Te vagy a második generáció a cég vezetésében. Hogyan indult mindez?*

**KCS:** 1981-ben indult a történetünk, édesapám kezdte a vállalkozást, lényegében régi lámpák felújításával. Később jött az igény valami másra – ekkor én még egész kicsi voltam. Annyi felújítható régi lámpa nem volt, mint amennyire igény volt, ezért kezdett el régi-új lámpákat gyártani. Kicsiben, a használt cikk piacon indult az egész, akkor külföldieknek, osztrák partnereknek adtunk el. Ezek a partnerek régiségkereskedők voltak, és ők régiségként adták el a mi – tulajdonképpen új - termékeinket. Az új termékek annyira jó minőségben készültek el, hogy a kereskedők képesek voltak - nagyon magas haszonkulccsal – régiségként eladni őket. Nem volt tisztességes üzlet, mi mindig mondtuk nekik, hogy nem régiként, hanem reprodukcióként kellene eladni a termékeinket, de erre akkoriban egyáltalán nem volt befolyásunk. Ma már nagyon figyelünk erre. Ha valaki ezt réginek akarná eladni, mindig jelezzük, hogy az internet világában ez nem fog működni. Termékeink formavilága magáért beszél, bárki könnyen ránk talál, ha adott lámpát keres, ezen kívül mindegyik egyedi azonosító jegyeket és gravírozást tartalmaz.

**PEK:** *Hogyan léptél be az üzletbe? Hogyan alakult a te személyes sorsod?*

**KCS:** Lényegében a lámpákkal nőttem fel, s bár nem erre készültem, mert közgazdász végzettségem van, a lámpatervezés és a rajzolás talán - lehet így mondani? - a véremlében van. A cég alapításakor 6 éves voltam. Jószerivel magamba szívtam a régiségek, az antik lámpák, az antik bútorok hangulatát, formavilágát, az egész miliót. Folyamatosan apukám mellett voltam. Tízévesen már én is lámpákat szereltem, és én is megtanultam a szakma minden csínját-bínját. Ha szükség lenne rá, akkor én is össze tudnék rakni egy komplett lámpát, de jobban szeretek rajzolni, tervezni; a technikai részeket, és a fizikai kivitelezést a kollégáimra bízom. Hál' istennek elég sokan vagyunk, most már több mint húszan dolgozunk a gyártáson, és folyamatosan veszünk fel újabb kollégákat.

Annak idején, amikor elkezdtük, a barokk és a szecessziós lámpák voltak az igazán kelendők. A '90-es évek után bejött az art deco, 2000-tól pedig abszolút csak az art deco-ról szól az egész világ. A szecesszió és a barokk most minimálisan veszi ki a részét, bár ez változni fog, és 10-20 éven belül visszajön a szecesszió, majd megint a barokk.

**PEK:** *Mikor vetted át édesapádtól az üzletet?*

**KCS:** 2000-ben először a marketinget vettem át, majd 2006-ban az egész céget. Ő visszavonult, de a tervezésben még azért néha együtt dolgozunk, hiszen ő egy komoly szaktekintély. Tényleg érzi és tudja, hogy mit hogyan kell csinálni, és én támaszkodom is néha a tanácsaira.

**PEK:** *Hogy néz ki a Patinás Lámpa lámpaüzeme?*

**KCS:** 2015 év szeptemberében átköltöztünk az új üzemünkbe, ami egy 1100 négyzetméteres alapterületű

gyárépület. A rézöntés kivételével minden a mi cégünkben készül. Nagyon modern, vadonatúj építésű gyárépületről beszélünk. Az üzem építése kapcsán kiemelt fontosságú volt a fenntarthatóság, és a környezettudatosság.

**PEK:** *Hogy néz ki egy ilyen üzem belülről?*

**KCS:** A lámpagyártás során összesen 16 gyártási folyamatunk van, és ha ebből kivesszük az öntést, mert az nem nálunk történik, tehát 15 olyan gyártási folyamatunk van, amelynek mindegyikéhez megvan a szakemberünk, illetve van, amelyik területnél többen is dolgoznak. Az összes munkafolyamatot kézzel kell csinálni, minden darabot egyesével kell esztergálni, köszörülni, csiszolni, marni, az üvegeket egyesével csiszolni.

**PEK:** *Mennyi idő alatt tudtok ezzel a manuális módszerrel egy lámpát elkészíteni?*

**KCS:** Egy grandiózus méretű lámpa estében 8 hétre van szükség. Nem azért, mert maga a munkafolyamat 8 hétig tart, hanem azért, mert vannak olyan munkafolyamatok, melyeket össze kell várni, vagy esetleg alapanyagot is kell a lámpához gyártatni. Vannak olyan munkafolyamatok, amelyekbe most már a modern technológiát is megpróbáljuk beépíteni.

**PEK:** *Ha a vevő megrendel egy ilyen ékszerészi precizitással, kézi munkával készített, hatalmas csillárt, hogy csomagoljátok be és hogyan szállítjátok le?*

**KCS:** A magyar ügyfeleknek a nagy méretű lámpákat kiszállítjuk, és fel is tesszük. Itt a nagy szón van a hangsúly, ami már teherautót igényel. Ha például egy lámpán üvegpálcák vannak, ezeket azután szereljük fel, miután a lámpa a helyén van. Előfordul, hogy több mint 2500 darab üvegpálca van egy csilláron, ezeket egyesével kell felakasztani, ebben az esetben csak a pálcák felakasztása több mint 6 órán át tart. Külföldre a lámpát szétszerelve, dobozba csomagolva szállítjuk. A megrendelő villanyszerelői a megadott utasítások, műszaki rajzok alapján könnyedén fel tudják szerelni.

**PEK:** *Vannak a vásárlók részéről visszajelzések? Ha kézzel csinálsz valamit, nem tudod kivédeni, hogy egy-egy munkafázisban ne legyen valami hiba. Hogyan alakítottátok ki úgy a munkafolyamatokat, hogy a legkevesebb hibával dolgozzatok?*

**KCS:** Minden munkafolyamatot többszörösen ellenőrzünk, törekszünk arra, hogy csak tökéletes lámpa hagyja el az üzemet. Ha valamilyen hiba mégis felmerülne, ami esetleg nem helyes szállításból következik be, akkor azokat a lehető leggyorsabban, garanciálisan javítjuk. A leggyakoribb reklamáció viszont tisztítás következtében lép fel. A leírásban is ott van, de szóban is mindig felhívjuk minden vásárló figyelmét, hogy ezeket a lámpákat nem szabad vizes, nedves tisztító anyaggal törölgetni.

**PEK:** *Vannak még Magyarországon hozzátok hasonló lámpagyártó cégek?*

**KCS:** Olyan manufaktúrákból van néhány, amelyek egy-két főt foglalkoztatnak, de olyan gazdag termékválasztéka, mint amivel mi rendelkezünk, nincs senkinek. Nem csak Magyarországon, egész

Európában és nyugodtan mondhatom az egész világon nincs olyan cég, aki ennyiféle terméket gyártana szecessziós, art deco, vagy klasszikus stílusban. Több, mint 700 saját termékünk van.

**PEK:** *Nézzünk egy kicsit a jövőbe. Akarsz növekedni és terjeszkedni?*

**KCS:** Most lett kész az üzemünk első üteme, 1100 m<sup>2</sup>-en. Reményeink szerint a következő 1100 m<sup>2</sup> egy-két éven belül megvalósul. Ezután minden bizonnyal a marketingre fogok nagyobb hangsúlyt fektetni. Jelenleg annyi megrendelésünk van, hogy négy hónapra előre maximálisan beteltünk. A várakozási idő 2 hónap a megrendelői oldalán. A gyárbővítéssel rövidítjük a megrendelés és a szállítás közötti időt, de ezzel együtt, apró lépésekben a marketinget is fejlesztjük. Ha hirtelen növekedne az eladás, nem tudnánk a gyártással követni.

**PEK:** *Honnan szerzel új embert?*

**KCS:** Ez nem egyszerű kérdés. Egyre nagyobb probléma Magyarországon a szakemberek elvándorlása, és aki marad, azoknak is két csoportja van. Az egyik fele abszolút nem ért semmihez, a másik csoport pedig az, aki megcsömörlött attól, hogy milyen Németországban, vagy Angliában dolgozni, és már hál' istennek visszajött. Általában azokat az embereket próbáljuk megkeresni, akik visszajöttek.

**PEK:** *Ha jól sejtem, a Patinás Lámpa nem egy rossz munkahely.*

**KCS:** Azt gondolom, hogy nem. Maximálisan igyekszünk a kollégáinknak a legjobb légkört megteremteni. Az üzemünket is úgy alakítottuk ki, hogy aki eddig nálunk járt, viccesen azt mondta, „olyan, mint egy négycsillagos szálloda”. Szép körülményeket teremtettünk, persze nem belsőépítészeti értelemben, hiszen egy üzembről beszélünk, hanem a kényelmi funkciókat tekintve. Ne egy üzemsarnokot képzelj el, mint a magyar valóságban legtöbbször, ahol télen nyakig kell dolgozni. A mi kollégáink télen is 23 fokban, rövid ujjú pólóban dolgoznak.

Mindemellett vannak olyan szolgáltatásaink, amelyekről azt gondolom, hogy jól esik a kollégáknak. Nálunk a kávé minden kollégámnak ingyen van, jó minőségű szemes kávéból készíthet magának mindenki kedvére. Nagyon figyelünk arra, hogy a kollégáink tisztított, szűrt vizet igyanak. A szemetet szelektíven gyűjtjük. Az épület kivitelezése során is törekedtünk a létező legmagasabb energetikai követelményeknek megfelelni, vagy azokat felülmúlni.

**PEK:** *Volt olyan elődötök, akire szívesen hivatkozol?*

**KCS:** A Magyar Lámpagyár rengeteg lámpát gyártott a '30-as években. Az is igaz, hogy főként klasszikus típusokat. A klasszikus barokk (ami tulajdonképpen neobarokk) volt Magyarország fő lámpagyártói irányvonala. A szecesszió Bécsből jött, illetve az art deco egy része szintén Bécsből, másik része Franciaországból.

Mára az európai lámpagyártás nagyon átalakult. Amikor részt vettünk az első Milánói kiállításunkon, szembesültünk azzal, hogy a méretek mások, mint itthon megszokott. Több, mint 500 lámpagyártó cég szerepel kint egy milánói kiállításon - hússzor akkora területen. Mi vagyunk az egyetlen cég, akik nem kristálycsillárt és nem modern műanyag lámpát gyártunk, hanem közvetlenül visszanyúlunk a '30-as évekhez, és hosszú távon értéket teremtő terméket alkotunk. Nagyon érdekes volt még azzal szembesülni, aki gyártónak vallja magát, legtöbbször csak összeszerelő. A gyártás kivészett Európából. Lehet, hogy tendencia megfordul majd, és visszahozzák, de ez még 10 évig biztosan eltart.

**PEK:** *Útjára indítottatok egy pályázatot. Honnan jött az ötlet, és miről szól?*

**KCS:** Az ötlet pontosan abból jött, amiről már beszélünk. Magyarországon sok szép épület van, és ezek rekonstrukciója vagy felújítása során a belsőépítészek, építészek előnyben részesítik a modern, vagy külföldről érkező termékeket. Ezzel a pályázattal azt szeretnénk elérni Magyarországon, hogy ez a gondolkodás kicsit megváltozzon. A fiatalabb tervezőket és a jövő generációját is szeretném elérni, hogy teremtsünk közösen értéket, olyat, ami tényleg 80-90 év múlva is az lesz.

**PEK:** Azt is szeretnéd, hogy a Patinás lámpákat ne csak a külföldiek, de a hazai tervezők is felfedezzék maguknak. Így erre a pályázatra Patinás lámpákat felhasználó, megvalósult munkával lehet pályázni.

*Pásztor Erika Katalina*

<http://epiteszforum.hu/uj-eklektika-fenyuzes-pompa-a-30-as-evek-ujjaszuletese>